

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
F. G. JACOBS

της 13ης Δεκεμβρίου 2001¹

1. Στην παρούσα υπόθεση, το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο, Αυστρία) ζητεί τα φώτα του Δικαστηρίου ως προς την ορθή υπαγωγή, υπό το πρίσμα της Συμβάσεως των Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις², αγωγής ασκουμένης βάσει εθνικής νομοθεσίας περί προστασίας των καταναλωτών, κατά την οποία ο καταναλωτής, στον οποίον απεστάλη υπόσχεση κέρδους ή άλλη παρόμοια ανακοίνωση είναι διατυπωμένη κατά τρόπον ώστε να του δίνει την εντύπωση ότι κέρδισε ορισμένο βραβείο, μπορεί να απαιτήσει το βραβείο αυτό από την γνωστοποιήσασα επιχείρηση, και ερωτά αν μια τέτοια αγωγή πηγάζει από σύμβαση καταναλωτή κατά το άρθρο 13, πρώτο εδάφιο, αριθ. 3, της Συμβάσεως των Βρυξελλών.

Η Σύμβαση των Βρυξελλών

2. Η Σύμβαση των Βρυξελλών εφαρμόζεται επί αστικών και εμπορικών υποθέσεων. Με

τον τίτλο II, καταμερίζει τη διεθνή δικαιοδοσία μεταξύ των συμβαλλομένων κρατών, σε ορισμένες δε περιπτώσεις ορίζει και το κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο εντός του οικείου συμβαλλομένου κράτους. Δεν αμφισβητείται ότι το αντικείμενο της κύριας δίκης εμπίπτει στο πεδίο των «αστικών και εμπορικών υποθέσεων».

3. Βασικός κανόνας της Συμβάσεως είναι ότι διεθνή δικαιοδοσία έχουν τα δικαστήρια του συμβαλλομένου κράτους όπου κατοικεί ο εναγόμενος (άρθρο 2).

4. Κατ' εξαίρεση, όμως, από τον κανόνα αυτόν, άλλα δικαστήρια έχουν αποκλειστική ή συντρέχουσα αρμοδιότητα προς εκδίκαση ορισμένων αγωγών.

5. Το άρθρο 5, αριθ. 1, της Συμβάσεως ορίζει ότι οι αγωγές φέρονται, «ως προς διαφορές εκ συμβάσεως, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή». Το άρθρο 5, αριθ. 3, ορίζει ότι οι αγωγές φέρονται, «ως προς ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός». Σε

¹ — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

² — Σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968. Κωδικοποίηση της Συμβάσεως όπως έχει τροποποιηθεί με τις τέσσερις επακολουθήσασες Συμβάσεις προσχωρήσεως — και όπως ισχύει στην παρούσα υπόθεση — έχει δημοσιευθεί στην ΕΕ 1998, C 27, σ. 1.

αμφότερες τις περιπτώσεις, η δικαιοδοσία είναι συντρέχουσα και όχι αποκλειστική έναντι εκείνης του άρθρου 2.

3. για κάθε άλλη σύμβαση που έχει ως αντικείμενο παροχή υπηρεσιών ή προμήθεια ενσωμάτων κινητών αν:

6. Το τμήμα 4 του τίτλου II της Συμβάσεως, που περιλαμβάνει τα άρθρα 13 έως 15, επιγράφεται «Διεθνής δικαιοδοσία σε συμβάσεις καταναλωτών».

α) πριν από την κατάρτιση της συμβάσεως, έγινε στο κράτος της κατοικίας του καταναλωτή ειδική προσφορά ή διαφήμιση, και

7. Το άρθρο 13, καθ' όσον ενδιαφέρει εδώ, ορίζει:

β) ο καταναλωτής ολοκλήρωσε στο κράτος αυτό τις απαραίτητες για την κατάρτιση της συμβάσεως πράξεις.

«Σε συμβάσεις που ο σκοπός τους μπορεί να θεωρηθεί ξένος προς την επαγγελματική δραστηριότητα αυτού που τις καταρτίζει, και που αποκαλείται στη συνέχεια “καταναλωτής”, η διεθνής δικαιοδοσία καθορίζεται από τις διατάξεις του παρόντος τμήματος [...]:

[...]

1. όταν πρόκειται για πώληση ενσωμάτων κινητών με τμηματική καταβολή του τμήματος, ή

8. Από τα κατατεθέντα στο Δικαστήριο έγγραφα προκύπτει ότι ο Gabriel, αιτών της κύριας δίκης, ενεργεί ως καταναλωτής κατά την έννοια του άρθρου 13.

2. όταν πρόκειται για δάνειο με σταδιακή εξόφληση ή για άλλη πιστωτική συναλλαγή συνδεδεμένη με τη χρηματοδότηση αγοράς ενσωμάτων κινητών, ή

9. Το άρθρο 14 ορίζει ότι «η αγωγή καταναλωτή κατά του αντισυμβαλλόμενου μπορεί

να ασκηθεί είτε ενώπιον των δικαστηρίων του συμβαλλόμενου κράτους στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο αντισυμβαλλόμενος, είτε ενώπιον των δικαστηρίων του συμβαλλόμενου κράτους στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο καταναλωτής».

10. Το άρθρο 15 ορίζει ότι παρέκκλιση από τις διατάξεις του τμήματος 4 χωρεί μόνο με συμφωνία, η οποία πρέπει να τηρεί ορισμένες προϋποθέσεις. Στην παρούσα υπόθεση, δεν υποστηρίχτηκε ότι υπήρξε τέτοια συμφωνία.

Η οικεία εθνική νομοθεσία

11. Το άρθρο 5j του αυστριακού νόμου περί προστασίας των καταναλωτών³ προσετέθη στον νόμο αυτόν με τον αυστριακό νόμο περί των εξ αποστάσεως πωλήσεων, διά του οποίου μετεφέρθη στο εσωτερικό δίκαιο η οδηγία 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 1997, για την προστασία των καταναλωτών κατά τις εξ αποστάσεως συμβάσεις⁴.

3 — Konsumentenschutzgesetz, BGBl. 1979/140, όπως διατυπώθηκε με το άρθρο 1, παράγραφος 2, του αυστριακού νόμου περί των εξ αποστάσεως πωλήσεων (Fernabsatz-Gesetz), BGBl. I 1999/185.

4 — Οδηγία 97/7/ΕΚ της 20ής Μαΐου 1997 (ΕΕ 1997, L 144, σ. 19).

12. Το άρθρο 5j έχει ως εξής:

«Επιχειρήσεις, οι οποίες αποστέλλουν σε συγκεκριμένο καταναλωτή υποσχέσεις κέρδους (Gewinnzusagen) ή άλλα παρόμοια μηνύματα που, ως εκ της μορφής τους, δημιουργούν την εντύπωση ότι ο καταναλωτής έχει κερδίσει ορισμένο βραβείο, οφείλουν να παράσχουν στον καταναλωτή το εν λόγω βραβείο· αυτό μπορεί να απαιτηθεί και δικαστικώς».

13. Όπως προκύπτει από την παραπεμπτική διάταξη, σκοπός της διατάξεως αυτής ήταν να άρει τα εμπόδια τα οποία παρενέβαλλε το αστικό δίκαιο κατά του εναγώγιμου τέτοιων υποσχέσεων. Θεωρήθηκε ότι οι λόγοι για τους οποίους ο νομοθέτης είχε καταστήσει ορισμένες απαιτήσεις μη εναγώγιμες δεν έπρεπε να παρέχουν στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να συμπεριφέρονται ασυνείδητα στις εμπορικές τους συναλλαγές με καταναλωτές και να μη τηρούν τις υποσχέσεις τις οποίες δίδουν. Ειδικότερα, ενώ αναγνωρίστηκε ότι οφειλές εκ τυγχρών παιγνίων δεν έπρεπε να είναι εναγώγιμες, διότι η έννομη τάξη δεν έχει συμφέρον να προστατεύει συμβάσεις που συχνά διαπνέονται από «απερισκεψία και παρόρμηση», θεωρήθηκε ότι δεν έπρεπε να πρυτανεύσει η ίδια θεώρηση στην περίπτωση επιχειρήσεως, η οποία υπόσχεται βραβεία σε καταναλωτές στους οποίους απευθύνεται ονομαστικώς.

Πραγματικά περιστατικά και η κύρια δίκη

14. Κατά την παραπεμπτική διάταξη, ο Gabriel, κάτοικος Αυστρίας, ισχυρίζεται ότι

το 1999 έλαβε επιστολή την οποία του απηύθυνε ονομαστικά η Schlank & Schick, εταιρία πωλήσεων δι' αλληλογραφίας με έδρα τη Γερμανία, η οποία επιστολή του έδινε την εντύπωση ότι, κατόπιν κληρώσεως, «τον περίμενε» ποσό 49 700 αυστριακών σελινιών (ATS) και ότι αρκούσε να το απαιτήσει και να παραγγείλει εμπορεύματα ελαχίστης αξίας. Μόνο στους «κανόνες», που ανεγράφοντο με σχετικά μικρούς χαρακτήρες στην οπίσθια όψη του «Αριθμημένου πιστοποιητικού εγγυήσεως καταβολής του βραβείου» αναφερόταν ότι η γνωστοποίηση του βραβείου δεν ήταν δεσμευτική. Οι κανόνες αυτοί ανέφεραν ότι το ποσό του χορηγητέου βραβείου εξηρτάτο από τη διακριτική ευχέρεια της οργανώτριας εταιρίας και ότι απεκλείετο προσφυγή στη δικαιοσύνη. Ο Gabriel υποστηρίζει ότι δεν χωρεί αμφιβολία για τον παραπλανητικό χαρακτήρα αυτής της υποσχέσεως κέρδους. Κάθε «εχέφρων καταναλωτής» θα συνεπέραινε ότι είχε ήδη κερδίσει το βραβείο.

15. Από τα κατατεθέντα ενώπιον του Δικαστηρίου έγγραφα προκύπτουν και άλλες λεπτομέρειες σχετικά με τη συναλλαγή από την οποία πηγάζει η αξίωση του Gabriel. Τον Οκτώβριο και τον Νοέμβριο του 1999, η Schlank & Schick του έστειλε δύο ονομαστικές επιστολές που περιείχαν κατάλογο ειδών πωλουμένων δι' αλληλογραφίας και ένα δελτίο παραγγελίας. Οι επιστολές ανέφεραν ότι, κατόπιν κληρώσεως, είχε κερδίσει βραβείο 49 700 ATS, που θα του καταβαλλόταν αν το απαιτούσε και αν παρήγγελλε εμπορεύματα ελαχίστης αξίας 200 ATS· τότε θα του απεστέλλετο επιταγή με το ποσό του βραβείου. Ο Gabriel περαιτέρω έλαβε ονομαστικές επιστολές που τον ερωτούσαν γιατί δεν είχε απαιτήσει το βραβείο του, ανεφέροντο στο «δικαίωμά» του να το λάβει κατά 100 % και περιελάμβαναν φωτοαγτίγραφο «εξοφλητικής αποδείξεως» επ' ονόματί του

ύψους 49 700 ATS. Περαιτέρω ονομαστικές επιστολές από την «European Credit» επιγραφόμενες «Επίσημη επιβεβαίωση πληρωμής» διαβεβαίωναν ότι το ποσό των 49 700 ATS «περίμενε» τον Gabriel και περιελάμβαναν αντίγραφα της ίδιας «αποδείξεως». Οι επιστολές περιελάμβαναν επίσης ομοίωμα αριθμημένου βιβλιαρίου καταθέσεων εκδοθέντος από τον European Credit, που εμφάνιζε ως κάτοχο τον Gabriel και πιστωτικό υπόλοιπο 49 700 ATS.

16. Επ' ακροατηρίου, ο δικηγόρος του Gabriel αρνήθηκε ότι στην αλληλογραφία περιλαμβανόταν — όπως ανέφερε η παραπεμπτική διάταξη — η δήλωση ότι το ύψος του βραβείου που θα απονεμόταν εξηρτάτο από τη διακριτική ευχέρεια της οργανώτριας εταιρίας. Αντ' αυτού, στην οπίσθια όψη των «εξοφλητικών αποδείξεων» αναγραφόταν η πληροφορία ότι τα χρηματικά βραβεία μπορούσαν να υποδιαιρεθούν σε δόσεις, των οποίων το ύψος θα εξηρτάτο από τον αριθμό των απαντήσεων. Αυτό, πράγματι, φαίνεται να προκύπτει από τα συνημμένα στις γραπτές παρατηρήσεις του Gabriel έγγραφα, καιτοι το ζήτημα δεν είναι αδιαμφισβήτητο. Είναι πάντως σαφές από την παραπεμπτική διάταξη ότι το εθνικό δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να θεωρήσει ως δεδομένο ότι η Schlank & Schick έδωσε την εντύπωση ότι ο Gabriel είχε κερδίσει συγκεκριμένο βραβείο κατά την έννοια του άρθρου 5j του νόμου περί προστασίας των καταναλωτών.

17. Ο Gabriel συμπλήρωσε και επέστρεψε τα δύο δελτία παραγγελίας με συνημμένη επιστολή, το πρώτο για εμπορεύματα αξίας

79 ATS και το δεύτερο για εμπορεύματα αξίας 249 ATS. Η Schlank & Schick απέστειλε τα παραγγελθέντα εμπορεύματα, μαζί με ένα τιμολόγιο που περιλάμβανε το τίμημα και το παρεπόμενο κόστος της αποστολής, συσκευασίας και ασφαλίσεως επιταγή με το ποσό του βραβείου ουδέποτε απεστάλη.

18. Ο Gabriel προτίθεται να απαιτήσει το βραβείο από την Schlank & Schick. Το εθνικό δικαστήριο αναφέρει ότι έχει ήδη ετοιμάσει αγωγή με την οποία ζητεί να υποχρεωθεί η Schlank & Schick να του καταβάλει 49 700 ATS, συν τόκους και δικαστικά έξοδα, βάσει του άρθρου 5j του νόμου περί προστασίας των καταναλωτών.

Το προδικαστικό ερώτημα

19. Κατά το άρθρο 28, πρώτο εδάφιο, αριθ. 1, του αυστριακού νόμου περί της καθ' ύλην και κατά τόπον αρμοδιότητας των τακτικών δικαστηρίων σε αστικές υποθέσεις⁵, όταν αφενός μεν η Αυστρία έχει διεθνή δικαιοδοσία κατ' εφαρμογήν διεθνούς συμβάσεως, αφετέρου δε το κατά τόπον αρμόδιο αυστριακό δικαστήριο δεν προκύπτει ούτε από τον εν λόγω νόμο ούτε από καμμία άλλη διάταξη, το κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο ορίζεται μεταξύ των πολιτικών δικαστηρίων από το Oberster Gerichtshof.

20. Φαίνεται ότι οι αυστριακές διατάξεις περί αρμοδιότητας δεν ορίζουν ποιο δικαστήριο είναι αρμόδιο να κρίνει αγωγή ασκούμενη βάσει του άρθρου 5j του νόμου περί προστασίας των καταναλωτών. Επομένως, το αν το Oberster Gerichtshof θα χρειαστεί να ορίσει το κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο προς εκδίκαση μιας τέτοιας αγωγής θα εξαρτηθεί από το αν αυτό το κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο προκύπτει από «άλλη διάταξη», που μπορεί να ανευρίσκεται και στη Σύμβαση των Βρυξελλών.

21. Αν αληθεύει ότι μια αγωγή κατά το άρθρο 5j εμπίπτει στις «διαφορές εκ συμβάσεως», κατά την έννοια του άρθρου 5, αριθ. 1, της Συμβάσεως, ή στις «ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας», κατά την έννοια του άρθρου 5, αριθ. 3, τότε η Σύμβαση απονέμει αρμοδιότητα στο «δικαστήριο του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή» ή στο «δικαστήριο του τόπου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός». Ενώ το άρθρο 2 της Συμβάσεως, θέτοντας τον γενικό κανόνα ότι δικαιοδοσία έχουν τα δικαστήρια του συμβαλλομένου κράτους της κατοικίας του εναγομένου, αφήνει στους κανόνες καθενός από τα συμβαλλόμενα κράτη να ορίσουν ποιο δικαστήριό του είναι αρμόδιο προς εκδίκαση συγκεκριμένης διαφοράς, γίνεται δεκτό ότι το άρθρο 5, αριθ. 1 και 3, απονέμει κατά τόπον αρμοδιότητα σε ορισμένο δικαστήριο εντός του συμβαλλομένου κράτους. Επομένως, αν στην παρούσα υπόθεση έχει εφαρμογή το άρθρο 5, αριθ. 1, ή το άρθρο 5, αριθ. 3, το Oberster Gerichtshof δε θα χρειαστεί να ορίσει κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο.

5 — Νόμος της 1ης Αυγούστου 1895, RGBl. 111.

22. Αν, αντιθέτως, αληθεύει ότι μια αγωγή κατά το άρθρο 5j αφορά «συμβάσεις καταναλωτή», κατά την έννοια του άρθρου 13 της Συμβάσεως των Βρυξελλών, η Σύμβαση των Βρυξελλών απλώς απονέμει δικαιοδοσία στα δικαστήρια της Αυστρίας χωρίς να τα προσδιορίζει ειδικότερα, οπότε το κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο θα χρειαστεί να οριστεί από το Oberster Gerichtshof.

δους ή άλλα παρόμοια μηνύματα σε συγκεκριμένο καταναλωτή και δημιουργούν (δημιούργησαν) την εντύπωση, ως εκ της μορφής τους, ότι ο καταναλωτής κέρδισε ορισμένο βραβείο,

- 1) συμβατική αξίωση κατά το άρθρο 13, πρώτο εδάφιο, αριθ. 3,

ή

23. Ο Gabriel ζήτησε από το Oberster Gerichtshof να ορίσει το κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο προς εκδίκαση της αγωγής του. Το Oberster Gerichtshof, αμφιβάλλοντας για την ορθή υπαγωγή της αγωγής υπό το πρίσμα της Συμβάσεως των Βρυξελλών και, άρα, αμφιβάλλοντας αν πρέπει αυτό να ορίσει το κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο, υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

- 2) συμβατική αξίωση κατά το άρθρο 5, αριθ. 1,

ή

- 3) αξίωση εξ αδικοπραξίας κατά το άρθρο 5, αριθ. 3,

«Αποτελεί η αξίωση που παρέχει στους καταναλωτές το άρθρο 5j του αυστριακού Konsumentenschutzgesetz (νόμου περί προστασίας των καταναλωτών), (KSchG), BGBl. 1979, σ. 140, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1, παράγραφος 2, του αυστριακού Fernabsatz-Gesetz (νόμου περί των εξ αποστάσεως πωλήσεων) BGBl. I 1999, σ. 185, να μπορούν δηλαδή να απαιτούν δικαστικώς από τους επιχειρηματίες το βραβείο που φαινομενικά κέρδισαν, οσάκις οι τελευταίοι αποστέλλουν (απέστειλαν) υπόσχεση κέρ-

της Συμβάσεως των Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, της 27ης Σεπτεμβρίου 1968;»

24. Γραπτές παρατηρήσεις υπέβαλαν ο R. Gabriel, η Αυστριακή και η Γερμανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση παρέστησαν ο Gabriel και η Επιτροπή.

Ως προς το παραδεκτόν

25. Ο Gabriel και η Αυστριακή Κυβέρνηση μνημονεύουν — χωρίς όμως και να τις υποστηρίζουν — πιθανές ενστάσεις κατά του παραδεκτού της παραπομπής.

26. Ο Gabriel αναφέρεται στην προ-υπόθεση⁶, για να μπορεί εθνικό δικαστήριο να ζητήσει από το Δικαστήριο προδικαστική απόφαση ως προς την ερμηνεία της Συμβάσεως των Βρυξελλών, να «εκκρεμεί» η υπόθεση ενώπιόν του. Ενδέχεται να ανακύψει το ζήτημα αν, στην παρούσα υπόθεση, είναι ακριβές ότι η κύρια αγωγή «εκκρεμεί» ενώπιον του Oberster Gerichtshof. Ο Gabriel ισχυρίζεται όμως ότι η εθνική διαδικασία προσδιορισμού κατά τόπον αρμοδίου δικαστηρίου δύναται να κινηθεί μόνον εφόσον υφίσταται συγκεκριμένη διαφορά. Άρα, η αγωγή εκκρεμεί και η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

27. Η Αυστριακή Κυβέρνηση επισημαίνει ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, για να υποβάλλεται παραδεκτός μια αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, πρέπει η απόφαση αυτή να σκοπεύει στην επίλυση νομικού ζητήματος ανακύψαντος στο πλαίσιο της συγκεκριμένης υποθέσεως που

εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου⁷. Κατά το αυστριακό δίκαιο, διαδικασία ορισμού του κατά τόπον αρμοδίου δικαστηρίου είναι δυνατόν να κινηθεί μόνον αν έχει ασκηθεί ή πρόκειται να ασκηθεί αγωγή. Συνεπώς, δεν χωρεί αμφιβολία ότι το παραπεμπόμεν στην παρούσα υπόθεση ερώτημα είναι παραδεκτό.

28. Κατά την άποψή μου, η υπό κρίση προδικαστική παραπομπή είναι σαφώς παραδεκτή. Το άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου⁸ ορίζει ότι, αν θέμα ερμηνείας της Συμβάσεως ανακύψει στο πλαίσιο υποθέσεως που εκκρεμεί ενώπιον δικαστηρίου συμβαλλομένου κράτους, το δικαστήριο αυτό, εφόσον κρίνει ότι απόφαση επί του ζητήματος είναι αναγκαία για την έκδοση της δικής του αποφάσεως, υποχρεούται ή δύναται να ζητήσει από το Δικαστήριο να αποφανθεί σχετικά. Δεν θεωρώ ότι, για να είναι η προδικαστική παραπομπή παραδεκτή, πρέπει πάντοτε να εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου η κύρια αγωγή. Ειδικότερα, αν εκκρεμεί ενώπιον εθνικού δικαστηρίου αίτηση ορισμού του αρμοδίου προς εκδίκαση της υποθέσεως δικαστηρίου, η προδικαστική παραπομπή μπορεί να γίνει. Στην παρούσα υπόθεση, ο Gabriel υπέβαλε στο Oberster Gerichtshof αίτηση για να ορίσει το κατά τόπον αρμόδιο για την αγωγή του δικαστηρίου. Για τους προεκτεθέντες λόγους, το εν λόγω δικαστήριο θεωρεί ότι, για να μπορέσει να κρίνει την αίτηση, του είναι αναγκαία απόφαση επί του ζητήματος. Επομένως, οι προϋποθέσεις του άρθρου 3 του Πρωτοκόλλου συντρέχουν πλήρως.

6 — Τιθέμενη με το άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου για την ερμηνεία από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπεγράφη στο Λουξεμβούργο στις 3 Ιουνίου 1971 (ΕΕ 1982, L 388, σ. 20). Κωδικοποιημένη έκδοση του Πρωτοκόλλου όπως έχει τροποποιηθεί με τις τέσσερις επαικολουθήσεις Συμβάσεις προσχωρήσεως έχει δημοσιευθεί στην ΕΕ 1998, C 27, σ. 24.

7 — Αποφάσεις της 11ης Μαρτίου 1980, 104/79, Foglia (Συλλογή τόμος 1980/1, σ. 403), και της 16ης Ιουλίου 1992, C-83/91, Meilicke (Συλλογή 1992, σ. I-4871).

8 — Παρατίθεται στην υποσημείωση 6.

Επί της ουσίας

29. Το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν αγωγή κατά το άρθρο 5j του αυστριακού νόμου περί προστασίας των καταναλωτών αφορά «σύμβαση [...] που έχει ως αντικείμενο [...] προμήθεια ενσωμάτων κινητών» κατά την έννοια του άρθρου 13, πρώτο εδάφιο, αριθ. 3, της Συμβάσεως των Βρυξελλών.

30. Η στηριζόμενη στο άρθρο 5j έννομη αξίωση μπορεί να ανακύψει υπό διάφορες περιστάσεις και δεν θεωρώ σκόπιμο, στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως, να διατυπωθεί γενική αρχή ισχύουσα για κάθε τέτοια αξίωση. Αντιλαμβάνομαι, επομένως, το ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου υπό την έννοια ότι αφορά αγωγή εκ του άρθρου 5j, στην περίπτωση κατά την οποία: 1ον, επιχείρηση που πωλεί εμπορεύματα δι' αλληλογραφίας έδωσε, με ονομαστική επιστολή της, στον καταναλωτή την εντύπωση ότι είχε κερδίσει βραβείο, το οποίο θα του καταβαλλόταν μόλις παρελάμβανε παραγγελία εμπορευμάτων ορισμένης αξίας· 2ον, ο καταναλωτής συνέψε τέτοια παραγγελία· και, 3ον, τα παραγγελθέντα εμπορεύματα παραδόθηκαν.

31. Το άρθρο 13, πρώτο εδάφιο, αριθ. 3, — υπενθυμίζω — προϋποθέτει, πρώτον, ότι η αγωγή αφορά σύμβαση έχουσα ως αντικείμενο παροχή υπηρεσιών ή προμήθεια ενσωμάτων κινητών, δεύτερον, ότι «πριν από την κατάρτιση της συμβάσεως, έγινε στο κράτος της κατοικίας του καταναλωτή ειδική προσφορά ή διαφήμιση» και, τρίτον, ότι «ο καταναλωτής ολοκλήρωσε στο

κράτος αυτό τις απαραίτητες για την κατάρτιση της συμβάσεως πράξεις». Σκοπός της δεύτερης και της τρίτης των προϋποθέσεων, που πρέπει να συντρέχουν σωρευτικώς, είναι να εξασφαλίζεται αρκούντως ισχυρή σύνδεση μεταξύ της συμβάσεως και της χώρας κατοικίας του καταναλωτή⁹.

32. Η διάταξη αυτή φαίνεται, εκ πρώτης όψεως, να είναι «φτιαγμένη» για την περίπτωση του Gabriel. Η Schlank & Schick του έστειλε, στο κράτος της κατοικίας του, πρόσκληση που ανέφερε ότι, αν παρήγγελλε εμπορεύματα ορισμένης αξίας, θα λάμβανε 49 700 ATS, ο δε Gabriel προέβη, στο κράτος αυτό, στις αναγκαίες για τη σύναψη της συμβάσεως αυτής ενέργειες, παραγγέλλοντας εμπορεύματα της οριζόμενης αξίας. Αυτή είναι ουσιαστικά η άποψη τόσο του Gabriel όσο και της Αυστριακής Κυβερνήσεως: αμφότεροι ισχυρίζονται, κατ' ουσίαν, ότι οι ετέρωθεν παροχές του Gabriel (παραγγελία εμπορευμάτων) και της Schlank & Schick (υπόσχεση καταβολής 49 700 ATS) πρέπει να θεωρηθούν ως αναπόσπαστο σύνολο και ότι, εφόσον σαφώς πληρούνται και οι λοιπές προϋποθέσεις του άρθρου 13, πρώτο εδάφιο, αριθ. 3, η διάταξη αυτή ισχύει.

33. Η Γερμανική Κυβέρνηση, αντιθέτως, ισχυρίζεται ότι το άρθρο 13 προϋποθέτει ότι

9 — Απόφαση της 27ης Απριλίου 1999, C-99/96, Mietz (Συλλογή 1999, σ. I-2277), παράγραφος 69 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα Léger, ο οποίος παραπέμπει στην παράγραφο 158 της εκθέσεως του καθηγητή Schlosser για τη Σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978 για την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας στη Σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις και στο Πρωτόκολλο για την ερμηνεία από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (OJ 1979, C 59, σ. 71).

αξίωση πρέπει να στηρίζεται σε ήδη συναφθείσα σύμβαση («συμβάσεις [...] αυτού που τις καταρτίζει»). Το δε άρθρο 5j δημιουργεί νομική ευθύνη στηριζόμενη στην εξωτερική εντύπωση, ασχέτως του αν συνήφθη ή όχι σύμβαση. Επομένως, — συμπεραίνει — οι προβαλλόμενες βάσει τις διατάξεως αυτής αξιώσεις δεν εμπίπτουν στο άρθρο 13. Διαφορετικά, το άρθρο 13 θα ερμηνευόταν ευρύτερα από τη βούληση των συμβληθέντων κρατών. Επειδή, όμως, το άρθρο 13 αποτελεί εξαίρεση του κανόνα ότι δικαιοδοσία έχουν τα δικαστήρια του κράτους της κατοικίας του εναγομένου, πρέπει να ερμηνεύεται στενά και δεν επιδέχεται αναλογική εφαρμογή¹⁰.

ξελλών, για τον απλό λόγο ότι η έννομη αξίωση συνδέεται στενά με την υποκείμενη σύμβαση. Με την αγωγή του ο Gabriel επιδιώκει να του καταβληθεί υπεσχημένο βραβείο. Επειδή δε, πρώτον, ρητή προϋπόθεση για την απονομή του βραβείου ήταν να συνάψει παραγγελία και, δεύτερον, η παραγγελία αυτή συνήφθη όντως και εξετελέσθη, είναι αναμφισβήτητο ότι η αγωγή αφορά σύμβαση.

36. Η άποψη αυτή βρίσκει έρεισμα στη νομολογία του Δικαστηρίου τη σχετική τόσο με το άρθρο 13 όσο και με το άρθρο 5, αριθ. 1.

34. Η Επιτροπή, παρομοίως, ισχυρίζεται ότι το εφαρμοστέον ή μη του άρθρου 13 εξαρτάται από το αν η ονομαστική επιστολή της Schlank & Schick συγκέντρωνε τις προϋποθέσεις προτάσεως προς σύναψη συμβάσεως ή αν αποτελούσε απλώς πρόσκληση προς διαπραγμάτευση. Μόνον αν θεωρηθεί πρόταση προς σύναψη συμβάσεως, την οποία ο Gabriel αποδέχθηκε, το άρθρο 13, πρώτο εδάφιο, αριθ. 3, έχει εφαρμογή.

37. Το Δικαστήριο έχει παράσχει ορισμένα στοιχεία ως προς την έννοια της συμβάσεως κατά το άρθρο 5, αριθ. 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, το οποίο εφαρμόζεται επί «διαφορών εκ συμβάσεως». Τα στοιχεία αυτά μπορούν να βοηθήσουν να προσδιοριστεί τι σημαίνει σύμβαση καταρτιζόμενη από καταναλωτή κατά την έννοια του άρθρου 13¹³ (καίτοι, εάν ισχύει το άρθρο 13, είναι σαφές από τη διάρθρωση της Συμβάσεως των Βρυξελλών και από το γράμμα των άρθρων 13 έως 15 ότι η δικαιοδοσία ορίζεται μόνον από το άρθρο 14¹⁴ και όχι από το άρθρο 5, αριθ. 1).

35. Συμφωνώ με τον Gabriel και την Αυστριακή Κυβέρνηση ότι αγωγή ασκούμενη από καταναλωτή βάσει του άρθρου 5j του νόμου περί προστασίας των καταναλωτών υπό περιστάσεις όπως αυτές της παρούσας υποθέσεως¹¹ αφορά «σύμβαση»¹² κατά την έννοια του άρθρου 13, πρώτο εδάφιο, αριθ. 3, της Συμβάσεως των Βρυ-

38. Η έκφραση «διαφορές εκ συμβάσεως» — όπως και πολλοί άλλοι χρησιμο-

10 — Απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 1993, C-89/91, Shearson Lehman Hutton (Συλλογή 1993, σ. I-139).

11 — Βλ. παράγραφο 30 ανωτέρω.

12 — Ή, στις περισσότερες γλωσσικές εκδόσεις της Συμβάσεως, ότι έχει συμβατικό αντικείμενο ή συνιστά διαφορά εκ συμβάσεως.

13 — Βλ. επίσης υπόθεση Shearson Lehman Hutton, που παρατίθεται στην υποσημείωση 10, παράγραφος 87 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα Darmon.

14 — Ή από το άρθρο 15 σε περίπτωση συμφωνίας περί αυτονομίας δικαιοδοσίας, η οποία πληροί τις προϋποθέσεις της διατάξεως αυτής.

ποιούμενοι στη Σύμβαση των Βρυξελλών όροι — έχει αυτόνομη έννοια που πρέπει να ερμηνεύεται με αναφορά κυρίως στο σύστημα και τους σκοπούς της Συμβάσεως των Βρυξελλών, ώστε να εξασφαλίζεται η πλήρης αποτελεσματικότητά της¹⁵.

39. Κατά την ερμηνεία της εκφράσεως «διαφορές εκ συμβάσεως», το Δικαστήριο ακολουθήσε ειδικότερα τους εκτιθέμενους κατωτέρω σκοπούς της Συμβάσεως των Βρυξελλών.

40. Πρώτον, το Δικαστήριο τόνισε ότι η Σύμβαση των Βρυξελλών έχει ως βασικό σκοπό την ενίσχυση της έννομης προστασίας των εντός της Κοινότητας εγκατεστημένων προσώπων. Προς τόν σκοπό αυτό θεσπίζει σύνολο κανόνων, με τους οποίους επιδιώκεται να αποφευχθεί η ταυτόχρονη σώρευση εκκρεμών δικών εντός δύο ή περισσότερων κρατών μελών, και που καθιστούν δυνατό, προς το συμφέρον της ασφαλείας δικαίου και των διαδικιών, τον καθορισμό του εθνικού δικαστηρίου το οποίο είναι το πλέον αρμόδιο κατά τρόπον για να εκδικάσει διαφορά¹⁶.

41. Ειδικότερα, ένας από τους σκοπούς της Συμβάσεως των Βρυξελλών είναι να αποφεύγονται, κατά το μέτρο του δυνατού,

καταστάσεις στις οποίες πλείονα δικαστήρια είναι αρμόδια για μία και την αυτή σύμβαση¹⁷.

42. Εξ άλλου, ο σκοπός της ενισχύσεως της έννομης προστασίας των εγκατεστημένων στην Κοινότητα προσώπων απαιτεί περαιτέρω οι κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας που αποκλίνουν από τη γενική αρχή της Συμβάσεως των Βρυξελλών να ερμηνεύονται κατά τρόπο που να παρέχουν στον επιμελή εναγόμενο τη δυνατότητα να προβλέψει ορθώς ενώπιον τίνος δικαστηρίου, εκτός εκείνου του κράτους της κατοικίας του, ενδέχεται να εναχθεί¹⁸.

43. Η αρχή ότι πρέπει να συνεκτιμώνται το σύστημα και οι σκοποί της Συμβάσεως των Βρυξελλών και η ανάγκη εξασφάλισης πλήρους αποτελεσματικότητας αυτής επιβάλλει επίσης, όταν η έννοια της «συμβάσεως» ερμηνεύεται στο πλαίσιο του άρθρου 13, να λαμβάνονται υπόψη και οι ειδικοί σκοποί αυτής της διατάξεως.

44. Κύριος σκοπός του τμήματος 4 του τίτλου II της Συμβάσεως των Βρυξελλών, το οποίο περιλαμβάνει το άρθρο 13, είναι η προστασία του ασθενοτέρου συμβαλλομένου, ήτοι του καταναλωτή. Το Δικαστήριο έχει δεχθεί χωρίς αμφισβημία ότι «το ειδικό σύστημα που καθιέρωσαν τα άρθρα 13 επ. της Συμβάσεως των Βρυξελλών διαπνέεται από τη μέριμνα προστασίας του καταναλωτή

15 — Απόφαση της 22ης Μαρτίου 1983, 34/82, Peters (Συλλογή 1983, σ. 987, σκέψη 10)· απόφαση της 8ης Μαρτίου 1988, 9/87, Arcado (Συλλογή 1988, σ. 1539, σκέψη 11).

16 — Απόφαση της 4ης Μαρτίου 1982, 38/81, Effer (Συλλογή 1982, σ. 825, σκέψη 6)· υπόθεση Peters, παρατιθέμενη στην υποσημείωση 15, σκέψεις 11 έως 14.

17 — Απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1976, 14/76, De Bloos (Συλλογή τόμος 1976, σ. 553, σκέψη 9).

18 — Απόφαση της 17ης Ιουνίου 1992, C-26/91, Handte (Συλλογή 1992, σ. 1-3967, σκέψη 18).

λόγω της ιδιότητάς του ως συμβαλλομένου ο οποίος λογίζεται ως οικονομικώς ασθενέστερος και νομικώς ως διαθέτων λιγότερη πείρα από τον αντισυμβαλλόμενο του, οπότε δεν πρέπει να αποθαρρύνεται να ασκήσει αγωγή υποχρεούμενος να το πράξει ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο αντισυμβαλλόμενός του»¹⁹.

45. Επομένως, πρέπει να αποκρουσθεί η τεχνική ή γραμματική ερμηνεία της έννοιας της «συμβάσεως καταναλωτή», αν αντιστρατεύεται τον σκοπό της προστασίας του ασθενεστέρου των συμβαλλομένων.

46. Και τούτο παρ' όλον ότι το άρθρο 13 αποτελεί εξαίρεση του γενικού κανόνα ότι δικαιοδοσία έχουν τα δικαστήρια του κράτους της κατοικίας του εναγομένου. Δεν δέχομαι το επιχείρημα της Γερμανικής Κυβερνήσεως ότι, επειδή το άρθρο 13 αποτελεί εξαίρεση του κανόνα, πρέπει να ερμηνεύεται στενά. Η στενή ερμηνεία μιας παρεκκλίσεως είναι ενίοτε δικαιολογημένη: π.χ., παρέκκλιση από θεμελιώδες δικαίωμα πρέπει άνευ ετέρου να ερμηνεύεται στενά. Η στάση όμως αυτή δεν πρέπει, κατά την άποψή μου, να γενικευθεί σε όλες τις περιπτώσεις εξαιρέσεως. Μια νομοθετική εξαίρεση πρέπει, όπως και κάθε άλλη νομοθετική διάταξη, να ερμηνεύεται προσηκόντως, με γνώμονα τον σκοπό και το γράμμα της, καθώς και το γενικό διάγραμμα και το αντι-

κείμενο του νομοθετήματος του οποίου αποτελεί μέρος.

47. Πάντως, και αν ακόμη υποστηρίξει κάποιος ότι οι εξαιρέσεις γενικών κανόνων πρέπει κατ' ανάγκην να ερμηνεύονται στενά, δεν θεωρώ ότι η θεώρηση αυτή οδηγεί στην ερμηνεία την οποία ευνοεί η Γερμανική Κυβέρνηση. Συμφωνώ απολύτως με την εξήγηση την οποία έδωσε ο γενικός εισαγγελέας Reischl στην υπόθεση Effer στο πλαίσιο του άρθρου 5, αριθ. 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών: «Ακόμη και αν πρέπει να γίνει δεκτό ότι το άρθρο 5, περίπτωση 1, αποτελεί εξαίρεση στον γενικό κανόνα του άρθρου 2 — αρμοδιότης των δικαστηρίων της κατοικίας του εναγομένου — και κατά συνέπεια δεν πρέπει να αναζητείται έρεισμα στην διασταλτική ερμηνεία της πρώτης διατάξεως, παρόμοιες σκέψεις κατ' ουδένα λόγο πρέπει να οδηγήσουν σε ερμηνεία που θα επέτρεπε πρακτικά, να στερηθεί αποτελέσματος μία διάταξη που εισάγει εξαίρεση»²⁰.

48. Στην παρούσα υπόθεση, αν το άρθρο 13 κρινόταν ανεφάρμοστο διότι, κατόπιν ανάλυσεως βάσει των κοινών αρχών περί συμβάσεων, υπήρχε το ενδεχόμενο η επιστολή της Schlank & Schick στον Gabriel να αποτελεί, από τεχνική άποψη, πρόσκληση προς διαπραγμάτευση και όχι πρόταση προς σύναψη συμβάσεως, και, άρα, να μην είναι δεκτική αποδοχής καταλήγουσας σε σύμβαση, επιχειρήσεις όπως η Schlank & Schick θα μπορούσαν, «παιζοντας» επιτηδείως με τη μορφή των επιστολών τους, να εξασφαλίζουν ότι ο καταναλωτής δεν θα μπορεί

19 — Υπόθεση Shearson Lehman Hutton, που παρατίθεται στην υποσημείωση 10, σκέψη 18.

20 — Παρατίθεται στη υποσημείωση 16, παράγραφος 3 (στη σελ. 838) των προτάσεων· βλ. επίσης σκέψη 7 της αποφάσεως.

να ασκήσει αγωγή βάσει της εθνικής νομοθεσίας περί προστασίας των καταναλωτών εντός του κράτους της κατοικίας του, όπως προβλέπουν οι περί προστασίας των καταναλωτών διατάξεις της Συμβάσεως των Βρυξελλών. Ένα τέτοιο αποτέλεσμα θα αντιστρατευόταν κατάφωρα τον σκοπό αυτών των διατάξεων.

49. Ας σημειωθεί ότι, σύμφωνα με την Αυστριακή Κυβέρνηση, η προσφορά βραβείων που θα δοθούν όταν παραγγελθούν εμπορεύματα — όπως η επίδικη στην κύρια δίκη — παρουσιάζεται με αύξουσα συχνότητα στην Αυστρία και εμφανίζεται υπό ποικίλες μορφές. Η Αυστριακή Κυβέρνηση καταλήγει ότι δυσχερώς, επομένως, μπορούν να εφαρμοσθούν γενικές αρχές σε όλα τα σχήματα αυτού του είδους.

50. Επί πλέον, ο αποκλεισμός του άρθρου 13 θα αντέβαινε και προς έναν άλλο προαναφερθέντα σκοπό της Συμβάσεως των Βρυξελλών, που είναι η αποφυγή των πολλαπλών κριτηρίων δικαιοδοσίας. Στην υπόθεση Peters, το Δικαστήριο ανέφερε ότι «ενδείκνυται, επομένως, να ερμηνεύονται οι διατάξεις της Συμβάσεως κατά τέτοιο τρόπο ώστε το επιλαμβανόμενο δικαστήριο να μην υποχρεούται να κηρύσσεται αρμόδιο να αποφανθεί επί ορισμένων αιτημάτων, αλλά αναρμόδιο για ορισμένα άλλα αιτήματα, πολύ συναφή ωστόσο. Ο σεβασμός των στόχων και του πνεύματος της Συμβάσεως απαιτεί, εξ άλλου, μια ερμηνεία του άρθρου 5

που να επιτρέπει στον εθνικό δικαστή να αποφαινεται επί της ίδιας αρμοδιότητάς του χωρίς να υποχρεούται να προβαίνει σε έρευνα της υποθέσεως κατ' ουσίαν»²¹. Περισσότερο να λεχθεί ότι η τελευταία πρόταση ισχύει εξ ίσου και ως προς την ερμηνεία του άρθρου 13.

51. Επίσης συμφωνώ με τον γενικό εισαγγελέα Darmon, που, στην υπόθεση Shearson Lehman Hutton²² είτε ότι ο πολλαπλασιασμός των κριτηρίων δικαιοδοσίας μπορεί να επιφέρει δυσμενέστατα αποτελέσματα στην περίπτωση των καταναλωτών.

52. Το πλαίσιο της υποθέσεως Peters ήταν παρόμοιο με το της παρούσας υποθέσεως κατά το ότι δεν ενέπιπτε ακριβώς στην «κλασική» αντίληψη περί συμβάσεως: η αγωγή αφορούσε την υποχρέωση μέλους σωματείου, δυνάμει του καταστατικού του, να καταβάλλει χρηματικό ποσό και δεν ήταν απολύτως σαφές αν η υποχρέωση ανέκυπτε απλώς από την πράξη της εγγραφής μέλους ή αν ήταν αποτέλεσμα της πράξεως αυτής σε συνδυασμό προς απόφαση οργάνου του σωματείου.

53. Το Δικαστήριο, αναφερόμενο στους προαναφερθέντες σκοπούς της Συμβάσεως

21 — Υπόθεση Peters, παρατιθέμενη στην υποσημείωση 15, σκέψη 17.

22 — Παρατίθεται στην υποσημείωση 10, παράγραφος 108 των προτάσεων.

των Βρυξελλών, έκρινε, πρώτον, ότι, εφόσον η εγγραφή σε σωματείο δημιουργεί μεταξύ των μελών του στενές σχέσεις της ίδιας φύσεως με τις δημιουργούμενες μεταξύ των συμβαλλομένων μερών μιας συμβάσεως, οι διαφορές αυτές του μέλους πρέπει να θεωρούνται ως «διαφορές εκ συμβάσεως» κατά την έννοια του άρθρου 5, αριθ. 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, και, δεύτερον, ότι το αν η υποχρέωση απέρρεε απευθείας από την πράξη εγγραφής μέλους ή αν προέκυπτε από την πράξη αυτή σε συνδυασμό προς απόφαση οργάνου του σωματείου δεν είχε επίπτωση επί της εφαρμογής του άρθρου 5, αριθ. 1, της Συμβάσεως²³.

54. Είναι αλήθεια ότι, στην υπόθεση Handte²⁴, το Δικαστήριο έκρινε ότι η έκφραση «διαφορές εκ συμβάσεως» δεν αφορούσε μια κατάσταση στην οποία δεν υπήρχε ελευθέρως αναληφθείσα από ένα συμβαλλόμενο υποχρέωση έναντι άλλου συμβαλλομένου²⁵. Αυτή όμως η κρίση διατυπώθηκε στο πλαίσιο αξιώσεως του μεταγοραστή εμπορευμάτων έναντι του κατασκευαστή: όπως επισήμανε το Δικαστήριο, δεν υπήρχε κανένας συμβατικός δεσμός μεταξύ των δύο αυτών μερών, διότι ο κατασκευαστής δεν έχει αναλάβει καμμία υποχρέωση συμβατικής φύσεως έναντι του μεταγοραστή²⁶. Είναι σαφές ότι η κατάσταση αυτή είναι εντελώς διαφορετική από την επίδικη στην παρούσα υπόθεση. Ειδικότερα, το Δικαστήριο, στην υπόθεση Handte, επισήμανε ότι η εφαρμογή του άρθρου 5, αριθ. 1, της Συμβάσεως επί αγωγής ασκουμένης από τον μεταγοραστή ενός προϊόντος κατά του κατασκευαστή δεν μπορούσε να

προβλεφθεί από τον τελευταίο αυτόν και, επομένως, ήταν ασυμβίβαστη προς την αρχή της ασφάλειας δικαίου²⁷. Η ένσταση αυτή δεν ισχύει στην περίπτωση αγωγής καταναλωτών οι οποίοι έλαβαν ονομαστικές επιστολές από εταιρίες πωλήσεων δι' αλληλογραφίας.

55. Αν οι αγωγές που ασκούνται βάσει του άρθρου 5j του αυστριακού νόμου περί προστασίας των καταναλωτών υπό περιστάσεις σαν τις επίδικες συνιστούν — όπως το πιστεύω — «διαφορές εκ συμβάσεως» κατά την έννοια του άρθρου 13 της Συμβάσεως των Βρυξελλών, μια τέτοια εταιρία μπορεί χωρίς δυσκολία να προβλέψει ενώπιον τίνων δικαστηρίων, πλην των του κράτους της κατοικίας της, μπορεί να εναχθεί. Αυτό δεν θα αλήθευε αν ήσσανος σημασίας διαφορές στην τυπική διάρθρωση της συμβάσεως κατέληγαν να παρέχουν αρμοδιότητα σε διαφορετικά δικαστήρια για τέτοιες αγωγές. Ακόμη μεγαλύτερη διάσταση προς τους σκοπούς της Συμβάσεως των Βρυξελλών θα υπήρχε αν τα δικαστήρια ενός συμβαλλομένου κράτους είχαν δικαιοδοσία επί αγωγών αφωρωσών μία από τις πλευρές της συναλλαγής — την υποχρέωση καταβολής βραβείου —, ενώ τα δικαστήρια άλλου συμβαλλομένου κράτους θα είχαν δικαιοδοσία επί αγωγών αφωρωσών μαν άλλη πλευρά — την παραγγελία εμπορευμάτων που συνάπτεται βάσει της διαβεβαι-

23 — Σκέψεις 13, 15 και 18.

24 — Παρατίθεται στην υποσημείωση 18.

25 — Σκέψη 15.

26 — Σκέψη 16.

27 — Υπόθεση Handte, σκέψη 19.

ώσεως ότι αποτελούσε ικανή και αναγκαία συνθήκη για τη λήψη του βραβείου.

τικότητα δεν έχει συναφθεί έγκυρη σύμβαση²⁹.

56. Είναι σημαντικό να έχουμε κατά νουν ότι η ερμηνεία την οποία προτείνω δεν επιβαρύνει υπέρμετρα τους εναγομένους, που μπορεί να αναγκασθούν να αμυνθούν ενώπιον δικαστηρίων κράτους στο οποίο δεν κατοικούν. Όντως, το άρθρο 20, δεύτερο εδάφιο, της Συμβάσεως των Βρυξελλών — το οποίο προβλέπει ότι ο δικαστής οφείλει να αναστείλει τη διαδικασία εφόσον δεν διαπιστώνεται ότι ο εναγόμενος ήταν σε θέση να παραλάβει το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο εντός της αναγκαίας για την άμυνά του προθεσμίας — εξασφαλίζει τη δυνατότητα να ακουστεί η άποψη του εναγομένου.

57. Πρέπει επίσης να έχουμε κατά νουν — όπως επισήμανα με τις προτάσεις μου στην υπόθεση Handte²⁸ — ότι οι περί διεθνούς δικαιοδοσίας κανόνες της Συμβάσεως των Βρυξελλών ασχολούνται μόνο με το ζήτημα της διεθνούς δικαιοδοσίας: δεν επηρεάζουν τον χαρακτήρισμό της αγωγής ως προς τον προσδιορισμό, π.χ., των εφαρμοστέων αρχών περί ευθύνης. Έτσι, ο εναγόμενος επ' ουδενί λόγω εμποδίζεται να επιχειρηματολογήσει ότι στην πραγμα-

58. Τέλος, δεν δέχομαι — όσον αφορά τουλάχιστον αξιώσεις όπως η επίδικη στην κύρια δίκη — το επιχείρημα της Γερμανικής Κυβερνήσεως³⁰ ότι, επειδή το άρθρο 5j του αυστριακού νόμου περί προστασίας των καταναλωτών γεννά ευθύνη άπαξ η γνωστοποιούσα επιχείρηση δημιουργεί την εντύπωση ότι ο καταναλωτής κέρδισε βραβείο και όχι ευθύνη στηριζόμενη στη σύναψη της συμβάσεως, οι προβαλλόμενες βάσει τις διατάξεις αυτής αξιώσεις δεν εμπίπτουν στο άρθρο 13. Σκοπός της διατάξεως ήταν — όπως προανέφερα — να άρει τα εμπόδια τα οποία παρενέβαλλε το αστικό δίκαιο στο εναγώγιμο των υποσχέσεων υπό τέτοιες περιστάσεις: όπως προκύπτει από την παραπεμπτική διάταξη, ο νομοθέτης θεώρησε ότι η προηγούμενη νομοθεσία, η οποία ρητώς απέκλειε το εναγώγιμο των θεωρουμένων ως ενοχών εκ τυχηρών παιγνίων, υφίστατο κατάχρηση, οι δε καταναλωτές παρεπλανώντο εκ δόλου από επιχειρήσεις, οι οποίες εκάλυπτοντο πίσω από την αδυναμία αγωγής. Εφόσον η εθνική νομοθεσία έχει ως σαφή σκοπό την προστασία του καταναλωτή, συνάδει προδήλως προς την οργάνωση και τους σκοπούς της Συμβάσεως των Βρυξελλών στο σύνολό της το να θεωρηθούν οι ασκούμενες βάσει της νομοθεσίας αυτής αγωγές, υπό περιστάσεις όπως οι της παρούσας υποθέσεως, ως αγωγές εκ συμβάσεως καταναλωτή κατά την έννοια του άρθρου 13 της Συμβάσεως των Βρυξελλών.

29 — Βλ. υπόθεση Effer παρατιθέμενη στην υποσημείωση 16, ειδικότερα στη σκέψη 7.

30 — Βλ. παράγραφο 33 ανωτέρω.

28 — Παρατίθεται στην υποσημείωση 18, παράγραφος 24 των προτάσεων.

Πρόταση

59. Συνεπώς, καταλήγω ότι στο υποβληθέν από Oberster Gerichtshof ερώτημα πρέπει να δοθεί η ακόλουθη απάντηση:

«Εάν, i) κατά την εθνική νομοθεσία περί προστασίας των καταναλωτών, ο καταναλωτής, ο οποίος έλαβε γνωστοποίηση ότι κέρδισε βραβείο ή άλλη παρόμοια ανακοίνωση διατυπωμένη κατά τρόπο που να δίνει την εντύπωση ότι κέρδισε συγκεκριμένο βραβείο, μπορεί να απαιτήσει δικαστικώς το βραβείο αυτό από την γνωστοποιήσασα επιχείρηση, ii) επιχείρηση που πωλεί εμπορεύματα δι' αλληλογραφίας δίνει την εντύπωση, μέσω ονομαστικής επιστολής, ότι ο καταναλωτής κέρδισε βραβείο το οποίο θα του καταβληθεί μόλις η επιχείρηση λάβει παραγγελία εμπορευμάτων ορισμένης αξίας, iii) ο καταναλωτής συνάπτει τέτοια παραγγελία, iv) τα δε εμπορεύματα παραδίδονται, η ασκούμενη από τον καταναλωτή αγωγή βάσει της νομοθεσίας αυτής αφορά σύμβαση καταναλωτή κατά την έννοια του άρθρου 13, πρώτο εδάφιο, αριθ. 3, της Συμβάσεως των Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.»